

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Europa-Kommissionens meddelelse om omnibus om forsvarsberedskab

KOM (2025) 820

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Kommissionen (Kommissionen) har den 17. juni 2025 fremsat en meddelelse om en omnibus om forsvarsberedskab (herefter forenklingsspakken på forsvarsområdet). Meddelelsen understreger behovet for at fjerne unødvendige barrierer og tilpasse EU's lovgivningsmæssige rammer for at understøtte opbygningen af europæisk forsvarsparathed.

Meddelelsen fremsættes sammen med seks underliggende dele, hvoraf de tre er selvstændige retsakter, som skal forhandles i Rådet under dansk EU-formandskab. De tre retsakter behandles i særskilte grund- og nærhedsnotater. For de tre øvrige ikke-lovgivningsmæssige dele er der tale om justeringer af to eksisterende retsakter og en notifikation. Meddelelsen rammesætter den samlede forenklingsspakke på forsvarsområdet og berører de underliggende elementer i pakken. Samtidigt opfordrer Kommissionen medlemsstaterne til at udnytte gældende undtagelsesbestemmelser mere effektivt til at understøtte aktiviteter inden for forsvarsparathed.

Regeringen byder meddelelsen velkommen, herunder den samlede forenklingsspakke på forsvarsområdet og ambitionen om at tilpasse EU's lovgivningsmæssige rammer til den nye sikkerhedspolitiske situation. Regeringen er positiv over for den brede tilgang til at tilpasse EU's lovgivningsmæssige rammer samt opfordringen fra Kommissionen til medlemsstaterne om at udnytte gældende undtagelsesbestemmelser i EU-lovgivningen mere effektivt i lyset af den skærpede sikkerhedspolitiske situation.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen (Kommissionen) har ved KOM (2025) 820 af 17. juni 2025 fremsat meddelelse om en omnibus om forsvarsberedskab (herefter forenklingsspakken på forsvarsområdet). Meddelelsen udgør den strategiske overlægges for den samlede forenklingsspakke på forsvarsområdet, der har til formål at fjerne unødvendige barrierer og tilpasse EU's lovgivningsmæssige rammer, så de i højere grad understøtter medlemslandenes bestræbelser på at styrke den europæiske forsvarsindustri og EU's forsvarsparathed. Pakken er en leverance i opfølgningen på den fælles meddelelse fra Kommissionen og EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om hvidbogen om europæisk forsvarsparathed 2030 samt Kommissionens ReArm Europe-plan. Begge blev præsenteret i marts 2025.

Forenklingsspakken på forsvarsområdet er den femte i rækken af forenklingsspakker, hvor de foregående fire pakker omhandler 1) bæredygtighed, 2) investeringer, 3) landbrug samt 4) en ny virksomhedskategori og digitalisering af papirkrav. Der fremsættes løbende forenklingsspakker på områder, hvor lovgivning med fordel kan forsimples, og byrder for medlemsstater og virksomheder kan lettes.

3. Formål og indhold

Formålet med forenklingsspakken på forsvarsområdet er at tilpasse relevant EU lovgivning til den nye sikkerhedspolitiske situation og understøtte medlemslandenes oprustning. Harmonisering, forenkling og tilpasning af de lovgivningsmæssige rammer kan understøtte en hurtig og omkostningseffektiv oprustning i Europa og bidrage til at sikre bedre rammer for forsvarsindustrien og virksomheder. Kommissionen peger i meddelelsen på en række udfordringer og barrierer, som i dag står i vejen for en koordineret og effektiv oprustning og etableringen af et reelt indre marked for forsvarsprodukter.

Meddelelsen udgør den strategiske overlægges for forenklingsspakken og indeholder ingen konkrete forslag. Meddelelsen præsenterer de tre forslag til retsakter, som skal forhandles i Rådet, og som håndteres i særskilte grund- og nærhedsnotater: 1) forordning om fremskyndelse af tilladelsesproceduren for forsvarsprojekter, 2) forordning om forsvarsberedskab og om fremme af forsvarsinvesteringer og forsvarsindustriens vilkår (herefter forordning om forsvarsparathed og om fremme af forsvarsinvesteringer og forsvarsindustriens vilkår) samt 3) direktiv om forenklingen af overførsler af forsvarsrelaterede produkter inden for EU og forenklingen af sikkerheds- og forsvarsindkøb.

Ud over at præsentere retsakterne indeholder meddelelsen også en opfordring fra Kommissionen til medlemsstaterne om at udnytte eksisterende undtagelsesbestemmelser i forskellige EU-lovgivningen¹ mere effektivt til at understøtte forsvarsprojekter.

Dertil indeholder meddelelsen tre øvrige ikke-lovgivningsmæssige tiltag. For det første indeholder forenklingsspakken et forslag til revidering af delegeret retsakt (EU) 2020/1818 om Paris-tilpassede EU-benchmark og benchmark for klimalovgivningen. Her ønskes artikel 12, stk. 1, a) vedrørende udelukkelse af visse våben ændret fsva. den gældende definition af kontroversielle våben. Formålet er at tydeliggøre regelsættet for virksomheder og sikre en mere ensartet forvaltning af undtagelserne vedrørende kontroversielle våben. Kontroversielle våben defineres i den gældende retsakt 'våben som omhandlet i internationale traktater og konventioner, FN's principper og i givet fald national lovgivning'. I stedet foreslås det at erstatte kontroversielle våben med 'forbudte våben' for at ensrette med internationale traktater og konventioner. Definitionen præciseres endvidere, så det i den reviderede version fremgår, at forbudte våben omfatter følgende: landminer, klyngevåben, biologiske våben og kemiske våben. Dette forudsat, at brug, eje, udvikling, overførsel, fremstilling eller opbevaring af disse våben er klart forbudt af internationale våbenkonventioner, som flertallet af medlemslandene er en del af.

For det andet ønsker Kommissionen at opdatere en delegeret retsakt om justeringer til støtteberettigelse under InvestEU, hvor der lægges op til en klarere definition af anvendelsesområdet og simplere processer for ikke-EU kontrollerede enheder samt støtteberettigelse til associerede lande under EU's forsvarsprogrammer.

¹ F.eks. undtagelserne i habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EFT L 206 af 22.7.1992, s. 7), vandrammedirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1), fugledirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (Kodificeret udgave), EUT L 20 af 26.1.2010, s. 7) og forordningen om overførsel af affald (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1157 af 11. april 2024 om overførsel af affald, om ændring af forordning (EU) nr. 1257/2013 og (EU) 2020/1056 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1013/2006, PE/84/2023/REV/1, EUT L, 2024/1157, 30.4.2024).

For det tredje har Kommissionen fremlagt en notifikation om anvendelsen af ESG-kriterier (environmental, social and governance) og CSDDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive) for forsvarssektoren. Med notifikationen ønsker man at skabe klarhed om definitioner for at imødegå udfordringen med overimplementering af de eksisterende regler.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke forholdt sig til meddelelsen.

5. Nærhedsprincippet

Ej relevant.

6. Gældende dansk ret

Ej relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen medfører ikke i sig selv konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

Statsfinansielle konsekvenser

Meddelelsen forventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser. Retsakterne, der udspringer af meddelelsen, forventes dog at kunne medføre statsfinansielle konsekvenser, hvilket belyses i særskilte grund- og nærhedsnotater.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Meddelelsen skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ikke direkte effekt i form af lovgivning, men opfordrer medlemslandene til at benytte sig af en række undtagelsesbestemmelser. Dette vil forventeligt kunne medføre administrative konsekvenser i form af lettelser for dansk erhvervsliv, men det er ikke muligt at kvantificere yderligere på nuværende tidspunkt.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen forventes ikke i sig selv at have direkte indvirkning på beskyttelsesniveauet. De forskellige retsakter, der udspringer af meddelelsen, forventes dog at kunne have en positiv indvirkning på det overordnede beskyttelsesniveau i Danmark og EU, hvilket belyses i særskilte grund- og nærhedsnotater.

8. Høring

Kommissionens meddelelse om forenklingsspakken på forsvarsområdet (KOM (2025) 820) og tilhørende forslag til retsakter har været i høring i Regeringens Rådgivende Gruppe for Forsvarsindustri. Der er modtaget seks høringssvar, der fremgår i det følgende i fuld længde.

Dansk Industri (DI)

Generelt ser DI positivt på mange af de foreslåede elementer indeholdt i forenklingsspakken på forsvarsområdet og hæfter sig særligt ved betydningen for den Europæiske Forsvarsfond (EDF). I relation til EDF anser DI det som positivt, at der arbejdes for en forenkling af de administrative byrder igennem hele processen. DI foreslår endvidere, at man i forbindelse

med forslaget indarbejder fælles IPR-policy for EDF-projekter i direktivet for at have en standardiseret tilgang til intellektuelle ejendomsrettigheder vedr. EDF Capability Development Projekter. Ligeledes foreslås en 'Central Ownership Control Database (OCA)', hvor virksomheder vil kunne registrere sig én gang for at deltage i EU-projekter. Endelig foreslås det, at der inkluderes klare retningslinjer for eksportkontrol for at sikre harmonisering.

For de øvrige elementer er DI positiv over for oprettelsen af nationale kontaktpunkter for tilladelser, idet de vurderer, at det vil kunne lette administrative byrder for industrien. DI støtter derfor også tiltaget ift. at reducere tiden for behandling af tilladelser igennem en fast-track model. DI anbefaler dog, at man adresserer teknologioverførsel og klassifikationsgrader, hvilket kan gøres igennem harmoniserede standarder. Fælles krypteringsstandarder og certificerede datadelingsplatforme kan sikre kompatibilitet og sikkerhed på tværs af grænserne. Forslaget om produktionsgodkendelser vurderes ligeledes positivt, da en gensidig anerkendelse af produktionsgodkendelser for forsvarsprodukter vurderes at kunne bidrage til en mere effektivt produktion. DI er også positive over for introduktionen af et dynamisk indkøbssystem, men understreger, at det skal sikres, at systemet er transparent og retfærdigt for alle virksomheder. I forhold til innovationspartnerskaber er DI positive over for en mere fleksibel procedure, men det understreges, at de innovationsrettede kriterier skal være klart definerede og harmoniserede på tværs af medlemsstater for at undgå fragmentering.

Endelig foreslår DI, at det overvejes at indføre et 'Repaired as Produced'-princip, der skal sikre, at strategiske lagre af forsvarsmateriel og udstyr kan repareres og vedligeholdes med de oprindelige komponenter, selvom reguleringerne ændres.

Ingeniørforeningen i Danmark (IDA)

IDA byder afbureaukratisering velkommen med henvisning til, at det er afgørende for at sikre hurtigere processer og reducere omkostninger for universiteter, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter, industrivirksomheder og Forsvaret. Det påpeges dog, at det er vigtigt, at dette ikke har væsentlige negative konsekvenser, herunder ift. miljø, sundhed og arbejdstagerrettigheder. IDA fremhæver, at forskning og disruptiv innovation og teknologiudvikling er beskrevet som essentiel for at omstille Europas forsvar i Kommissionens hvidbog for forsvarssamarbejde, og at det i dag er vanskeligt for netop disse aktører at deltage i programmer under EDF grundet dennes store kompleksitet. IDA ser derfor positivt på, at forenklingsspakken ift. EDF lægger op til at forenkle procedurer og reducere administrative byrder. Ligeledes påpeger IDA, at der er perspektiver i forslaget om at gøre det nemmere at afprøve nye EDF-teknologier uden for EU, primært i Ukraine.

Nationalt Forsvarsteknologisk Center (NFC)

NFC hilser forslaget til forenklingsspakken og afbureaukratisering velkommen. NFC forholder sig positivt til, at der lægges op til at fremskynde processer samt mindske omkostninger og udgifter for universiteter og Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter. Det påpeges, at afbureaukratisering ikke alene bør omfatte lovtekster, men også procedurer og arbejdsprocesser. Dette særligt ift. sikkerhedsprocedurer i programmer under eksempelvis EDF, hvor den manglende transparens og strømlining resulterer i, at der opleves forskelle i fortolkning og (over)implementering af sikkerhedsprocedurer blandt medlemslande.

NFC understreger, at det er vigtigt at have den langsigtede forskning og udvikling for øje parallelt med den kapabilitetsudvikling, der foregår. Derfor anses det som væsentligt at forsimple adgangen til EDF, hvor det i dag primært er de store forsvarsindustrielle aktører, der hjemtager flest midler.

Dansk Standard

Dansk Standard anerkender behovet for at styrke Europas forsvarsberedskab og støtter intentionen om at forenkle og effektivisere udbudsprocedurer på forsvarsområdet. Dansk Standard påpeger i den forbindelse, at civile standarder har et stort potentiale i udviklingen og indkøb af dual-use teknologier. Dansk standard fremhæver, at man ved at anvende eksisterende internationale og europæiske standarder kan: 1) reducere udviklings- og indkøbsomkostninger, 2) øge interoperabilitet og forsyningssikkerhed på tværs af medlemslande og sektorer, 3) fremme deltagelse af små og mellemstore virksomheder i forsvarsrelaterede udbud samt 4) sikre hurtigere udbudsprocesser. Det påpeges, at sådanne standarder skal tage højde for både civile og militære behov allerede i design- og planlægningsfasen.

Dansk Standard appellerer til, at Kommissionens initiativer vedr. standarder for dual-use operationaliseres hurtigst muligt, og at det bør kobles tæt til udbudsområdet, hvor standardisering kan skabe både økonomiske og strategiske gevinster. Man anbefaler derfor, at Kommissionen i det videre arbejde eksplicit fremhæver og fremmer brugen af civile standarder i udbud af dual-use teknologier, og at dette sker i tæt samarbejde med de tre officielt anerkendte europæiske standardiseringsorganisationer (CEN, CENELEC og ETSI) og nationale standardiseringsorganisationer.

Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH)

FH understreger vigtigheden af, at forenklinger på forsvarsområdet ikke må ske på bekostning af arbejdstagerrettigheder, arbejdsmiljø eller overenskomstmæssige vilkår. Særligt advares der mod hævelsen af tærskler i forsvarsudbud (direktiv 2009/81/EF), da disse kan føre til udhuling af sociale klausuler og kontrol med arbejdsvilkår i små og mellemstore kontrakter.

I forhold til udbud vurderer FH, at der bør være arbejdsklausuler, der sikrer den sociale progressive dagsorden, herunder gode løn- og arbejdsvilkår. FH finder det i den forbindelse vigtigt, at der er gode, stærke kriterier for, at et udbudstilbud vælges, herunder kvalitet og arbejdsforhold. Det understreges, at disse forhold skal være dokumenterbare, og at der er sikkerhedsmæssige kriterier forbundet med valget af en leverandør. Hertil påpeges, at der bør være et loft for, hvor mange underentreprenører, leverandøren kan udlicitere. FH foreslår endvidere, at der anvendes sanktioner over for leverandører, såfremt kriterierne og vilkårene ikke overholdes. Endelig foreslås det, at EU indfører fælles minimumskrav for arbejdstagerrettigheder og social ansvarlighed i fælles EU-indkøb og licensordninger.

FH kan ikke støtte den anbefalede tilgang fra Kommissionen om, at medlemsstaterne fjerner beskyttelsesregler, der går videre end EU-reglerne – såkaldt "gold-plating". FH påpeger, at der er en betydelig værdi i at gå længere end den laveste fællesnævner på relevant lovgivning, da dette ikke kun sikrer overholdelse af lovgivningen, men også fremmer innovation og forbedring.

FH ser endvidere med bekymring på forenklingsspakken, idet det vurderes, at der er risiko for social dumping, forringelse af arbejdsvilkår og uigennemsigtige udbudsprocedurer.

FH understreger, at der skal der være kvalitative kriterier for statsstøttemodtagere, og at der skal være kontrol af disse. Det påpeges, at sociale konditionaliteter kan være en særlig god løsning, der sikrer den sociale dagsorden, men samtidig bidrager til højere kvalitet i projekternes udførelse. Det påpeges, at udvidet adgang til ikke-notificeret statsstøtte aldrig må ske på bekostning af arbejdstagerrettigheder, arbejdsmiljø eller overenskomstmæssige vilkår. FH bemærker, at der bør stilles krav om, at virksomheder, der modtager EU-støtte gennem diverse forsvarsprogrammer, overholder CSDDD med særligt fokus på arbejdstagerrettigheder i hele værdikæden.

Endvidere fremhæver FH, at en sikring af høje standarder for sikkerhed, sundhed og arbejdstagerrettigheder er en nødvendighed, når det kommer til at opnå målet om et højere niveau for forsvarsberedskab. Endelig hilses henvisningen til arbejdstidsdirektivet og specifikationer på undtagelserne velkommen, om end det påpeges, at der er eksisterende undtagelser, der kan oppebære og støtte ønsket om "defense agility".

Dansk Metal

Dansk Metal bakker generelt op om EU's ambitioner om at simplificere lovgivning, ligesom Dansk Metal bakker op om at tilstræbe forenklinger specifikt på forsvarsområdet. Dansk Metal bakker særligt op om forenklingsspakkens ambition om, at forsvarsinvesteringer skal bidrage til vækst og udvikling af hele industrien på tværs af Europa.

Dansk Metal tilslutter sig det generelle behov for færdigheder i forsvarsindustrien, hvortil det påpege, at dette særligt gælder flere faglærte og erhvervsuddannede. Dansk Metal lægger samtidig afgørende vægt på, at de initiativer, som Europa-Kommissionen lægger op til i form af eksempelvis Union of Skills, fastholder kompetencedelingen mellem EU og medlemsstaterne, og at de væsentlige hjørneste i uddannelsespolitikken fastholdes som et anliggende for medlemsstaterne. Ift overimplementering understreger Dansk Metal, at man skal sikre, at arbejdet med forenkling på eksempelvis forsvarsområdet ikke forringer arbejdstagerrettigheder og arbejdsmiljø.

Dansk Erhverv

Dansk Erhverv bakker op om Kommissionens forslag om tilskyndelse af tilladelsesprocedurer for forsvarsparathedeprojekter i EU. Dansk Erhverv ser positivt på etableringen af nationale kontaktpunkter og faste tidsrammer for sagsbehandling, men det påpeges, at det er afgørende, at små og mellemstore virksomheder sikres reel adgang, og at offentlig-private samarbejder fremmes som implementeringsmodel.

Dansk Erhverv anbefaler endvidere, at man supplerer med krav om åben adgang til digitale portaler, proportionalitet i dokumentationskrav og proaktiv vejledning, så små aktører ikke ekskluderes grundet manglende administrative ressourcer. For at realisere det potentiale, der ligger i et reelt indre marked for forsvarsprodukter, anbefaler Dansk Erhverv, at der arbejdes en model for, hvordan private virksomheder aktivt inviteres ind i planlægning og udførelse, herunder gennem offentlig-private samarbejder. Endelig opfordrer Dansk Erhverv til, at den videre proces fokuserer på effektiv implementering med blik for små og mellemstore virksomheder deltagelse og offentlig-private samarbejder.

9. Generelle forventninger til andre medlemslandes holdninger

EU's medlemsstater har indledende budt meddelelsen velkommen, og der er generelt en bred opbakning til at prioritere hurtig forhandling af de underliggende retsakter. Meddelelsen ses

af medlemsstaterne som en rammesætning og et velegnet politisk bagtæppe på baggrund af hvilket, de kommende drøftelser om forenklingstiltag kan finde sted.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens meddelelse velkommen, herunder den samlede forenklingspakke på forsvarsområdet og ambitionen om at tilpasse EU's lovgivningsmæssige rammer til den nye sikkerhedspolitiske situation.

Regeringen er positiv over for den brede tilgang til forenklingspakken mhp. at sikre optimale rammebetingelser og fjerne unødvendige barrierer, herunder så der kan leveres på ambitionen om øget forsvarsparat og styrkelse af Europas forsvarsevne frem mod 2030.

Regeringen støtter op om opfordringen til at udnytte eksisterende undtagelsesbestemmelser mere effektivt mhp. at understøtte øget europæisk forsvarsparathed. Regeringen anser det som væsentligt, at man lykkes med at skabe bedre vilkår for en effektiv og hastig europæisk oprustning.

Regeringen finder det endvidere væsentligt, at forslaget bidrager til at fremme konkurrenceevne og innovation i den europæiske forsvarsindustri. En stærk og innovativ forsvarsindustri er afgørende for EU's strategiske autonomi og for at kunne imødekomme de stigende sikkerhedsmæssige udfordringer.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.